

Хлисту І. В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМАТИКА РЕГІОНАЛЬНИХ ЗМІ У ПЕРІОД ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ В УКРАЇНУ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЇ «СУСПІЛЬНЕ ЧЕРКАСИ»)

У статті окреслено роль соціальної журналістики, зміст соціально значущої проблематики, завдання суспільного мовлення. З'ясовано, що соціальна відповідальність медіа як результат розвитку правових інституцій громадянського суспільства полягає у висвітленні соціально значущої проблематики, що віддзеркалює гострі моменти життя суспільства, його суперечності і нерозв'язані питання. Відзначено, що соціально важливі проблеми особливо загострилися в період військової агресії російської федерації проти України, коли питання фізичного виживання українців, їхнього здоров'я і адаптації до нових умов вийшли на перший план. На основі аналізу медіаконтенту української регіональної суспільної телерадіокомпанії «Суспільне Черкаси» за 2023 рік простежено соціальну тематику у її зв'язку з умовами повномасштабної війни росії проти України. Виділено 468 журналістських матеріалів із соціальної проблематики 24 тематичних груп: волонтерство; медицина; освіта; матеріальна та психологічна допомога населенню; українські військові та їхні родини; Крим; внутрішньо переміщені особи; людина у війні; діти і молодь; воєнні злочини росії; безпека; стихійні лиха та їх наслідки; протидія насильству, зокрема гендерно зумовленому; етноцид корінних народів; проблеми людей з інвалідністю; українські переселенці за кордоном; рівноправ'я; Голодомор; булінг; аборти; подолання стереотипів; соціальний захист постраждалих від Чорнобильської катастрофи; сексуальні проблеми; наркоманія. З'ясовано, що в медіапросторі, окрім традиційних соціально значущих тем, з'являються нові, притаманні воєнним реаліям. Констатовано, що всі матеріали «Суспільного Черкаси» на соціально значущі теми за 2023 рік позначені особливою гостротою та актуальністю.

Ключові слова: масова комунікація, соціальна журналістика, соціально важливі проблеми, соціальна проблематика, суспільне мовлення, публікація.

Постановка проблеми. У сучасному інформаційному суспільстві роль масових комунікацій надважлива через їхні можливості впливу на настрої та поведінку людей, їхнє сприйняття суспільно-політичних процесів. Відповідно, важливим для самого соціуму є і те, як медіа висвітлюють питання місця людини в суспільстві, її взаємодії з іншими людьми, реалізації її потреб. Тому соціальна тематика є чи не найважливішою для висвітлення у засобах масової комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До вивчення соціальної проблематики в у ЗМІ зверталися такі науковці, як Л. Климанська, О. Мединська, Т. Сащук, К. Шендеровський та ін. Зокрема, Л. Климанська [1] окреслила поняття соціальної проблеми у медіапросторі; О. Мединська [3] вивчала специфіку й тенденції висвітлення соціальної проблематики в онлайн-виданнях; Т. Сащук [5; 6] досліджувала проблеми соціальної практики в українських друкованих виданнях; К. Шендеровський [9] звертався до питання виокремлення

соціальних комунікацій/соціальної журналістики та умов інституалізації соціально значимих медіа.

Соціально важливі проблеми особливо загострилися в період військової агресії російської федерації проти України, коли питання фізичного виживання українців, їхнього здоров'я і адаптації до нових умов вийшли на перший план. Тому роль регіональних ЗМІ, які висвітлюють соціальні питання на тлі воєнних дій, заслуговують на окреме дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є вивчення соціальної проблематики у регіональному медіа «Суспільне Черкаси» на тлі повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Матеріалом для дослідження стали опубліковані матеріали в інтернет-версії вищезазначеного ЗМІ (<https://ck.suspilne.media/>) за 2023 рік.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження було використано методи: вивчення наукових джерел з теми наукової розвідки; контент-аналіз – для вивчення змістово-тематич-

них особливостей журналістських матеріалів; метод класифікації досліджуваних публікацій; статистичний метод.

Виклад основного матеріалу. Дослідники масової комунікації відзначають, пропри першість інформаційної, суспільну роль медіа, що виявляється у формування настроїв, позицій, ціннісних установок. Так постає проблема соціальної відповідальності масмедіа. К. Шендеровський називає соціально відповідальну журналістику «найдорожчим демократичним надбанням ХХ століття», яке з'явилося в результаті розвитку правових інституцій і громадянського суспільства. Соціально відповідальний журналіст несе відповідальність перед суспільством, відстоює його інтереси [9, с. 124–125]. Передусім це виявляється у висвітленні масовими комунікаціями соціально значущої проблематики, що віддзеркалює гострі моменти життя суспільства, його суперечності і нерозв'язані питання.

О. Лаврик виокремлює такі основні групи тем соціальної журналістики: досвід роботи «третього сектора» (форми самоорганізації громадян для вирішення своїх проблем); проблеми незахищених верств населення; проблеми молоді; екологічна й природоохоронна діяльність; пропаганда здорового способу життя; теми морального виховання й екології особистості; соціально-трудова відносина й економічна політика [2, с. 11–12].

О. Мединська і М. Мединський виділяють дещо вужчу палітру соціальних проблем ЗМІ: внутрішньо переміщених осіб; сирітства; ВІЛ-інфікованих; людей з інвалідністю; малозабезпечених сімей; безпритульності; чорнобильців; суїциду [3].

Загалом же самі медійники зазначають, що соціальна журналістика не лише займається традиційними проблемами, до яких належать охорона здоров'я, освіта, соціальне забезпечення, екологія, наука, релігія; це різновид журналістики, «що спрямовує та ініціює людей до більш активних дій». Тобто вона торкається всіх тем, де враховуються інтереси людей [4].

Ці завдання покликані виконувати передусім суспільні ЗМІ, про які в «Рекомендації СМ/Рес(2012)1 Комітету міністрів країнам – членам Ради Європи щодо управління суспільними засобами масової інформації» зазначено, що вони «є найважливішим інструментом свободи вираження поглядів у публічній сфері, що дозволяє людям реалізувати своє право на пошук і отримання інформації <...> відіграють особливу роль з точки зору реалізації цього права та надання різноманітного та високоякісного контенту, сприяючи

зміцненню демократії та соціальної згуртованості, а також розвитку міжкультурного діалогу та взаєморозумінню» [7, с. 5].

Саме тому об'єктом наукового аналізу нашого дослідження було обрано «Суспільне Черкаси» (далі – СЧ) – українську регіональну суспільну телерадіокомпанію – з огляду на те, що призначенням суспільного мовлення є формування у споживачів інформації громадянської культури, демократичних цінностей, залучення громадян до обговорення найважливіших проблем суспільства для подальшого їх вирішення. Медіа «Суспільне Черкаси» є філією Національної суспільної телерадіокомпанії України, до якої входять однойменний телеканал, радіоканал «Українське радіо Черкаси» та діджитал-платформи, які мовлять на території Черкаської області.

Олеся Островська-Люта, генеральна директорка «Мистецького Арсеналу» під час конференції «Суспільне Мовлення: реформа під час війни» окреслила роль цього медіа так: «Суспільне – це інституція, яка розвертає свою діяльність в бік людини й суспільства. Долає наше давнє прокляття – відчуження публічних інституцій та інститутів від людини. Воно робить можливим загоєння прірви між суспільством і його публічною сферою» (Суспільне мовлення: реформа під час війни, 2023). Олексій Харченко, член наглядової ради Суспільного, охарактеризував його як таке, що «забезпечує досі функцію суспільного діалогу, формування й відстоювання демократичних традицій» [8].

Проаналізувавши контент СЧ за 2023 рік, ми виявили, що за цей період було опубліковано 468 журналістських матеріалів із соціальної проблематики. Ми умовно поділили їх на 24 тематичних групи.

Кількісно найбільшою є група матеріалів на тему **волонтерства** (73 публікації; 15,6%), що є природним на тлі війни в Україні і засвідчує високий рівень громадянського суспільства. Публікації на цю тему висвітлюють інформацію про допомогу переважно Збройним силам, яку надають і колективи, громадські організації, і окремі люди, напр.: «Зігріти захисників: у Черкасах волонтерам не вистачає рук та матеріалів» (<https://suspilne.media/622579-zigriti-zahisnikiv-u-cerkasah-volonteram-ne-vistacae-ruk-ta-materialiv/>); «Долучилися до збору на ППО: на ярмарку в черкаській школі зібрали 60 тисяч гривень» (<https://suspilne.media/592327-dolucilisa-do-zboru-na-ppo-na-armarku-u-cerkaskij-skoli-zibrali-60-tisac-griven/>); «"Уявіть, що хворіють ваші рідні": у Черкасах волонтери збирають ліки для воїнів»

(<https://suspilne.media/626265-uavit-so-hvoriut-vasi-ridni-u-cerkasah-volonteri-zbiraut-liki-dla-voiniv/>); «У Черкасах з 2017 року працює волонтерський пункт “Перемога”, там плетуть сітки, в’яжуть килимки, шкарпетки та роблять окопні свічки» (<https://suspilne.media/574815-pletut-sitki-ta-roblat-okopni-svicki-u-cerkasah-pracue-volonterskij-punkt-peremoga/>); «Як родина військового і фітнес-тренерки допомагає ЗСУ» (<https://www.youtube.com/watch?v=SAH7KF348CA>); «Кіберфутболки, кофти і штани: черкашанка шиє одяг для поранених захисників» (<https://suspilne.media/605333-kiberfutbolki-kofti-i-stani-cerkasanka-sie-odag-dla-poranenih-zahisnikiv/>).

Також тут бачимо й публікації про волонтерську допомогу цивільним, які її потребують: «Отримали 32 пакети продуктових наборів: черкаські волонтери роздадуть гуманітарну допомогу» (<https://suspilne.media/594437-otrimali-32-paleti-produktovih-naboriv-cerkaski-volonteri-rozdadut-gumanitarnu-dopomogu/>).

Такі матеріали не лише інформують, а й консолідують суспільство у бажанні прискорити перемогу своєї країни через допомогу армії, простягнути руку допомоги іншим людям, надихнути на волонтерську діяльність тих, хто ще цього не зробив.

Тема **медицини** висвітлена у 68 публікаціях (14,5%). Увага до цього питання є високою, оскільки здоров’я є однією з базових потреб людини. Матеріали СЧ на медичну проблематику поділяються на кілька груп:

– інформування населення про діяльність медичних установ: «Чекали 3 місяці: до Черкас привезли кістковий мозок з Німеччини для пересадки» (<https://suspilne.media/576763-cekali-3-misaci-do-cerkas-privezli-kistkovij-mozok-z-nimeccini-dla-peresadki/>); «Аби краще лікувати військових: медики з Черкас переймали досвід у Німеччині» (<https://suspilne.media/586455-abi-krase-likuvati-vijskovih-mediki-z-cerkas-perejmali-dosvid-u-nimeccini/>); «Лікуємо ефективно, якщо звернулися вчасно: на Черкащині виявляють найбільше випадків раку грудей» (<https://suspilne.media/598315-likujemo-efektivno-akso-zvernulisavcasno-na-cerkasini-viavlaut-najbilse-vipadkiv-rakugrudej/>); «Має значення стабільність: медики показали, як виношують передчасно народжених малюків» (<https://suspilne.media/619151-mae-znacenna-stabilnist-mediki-pokazali-ak-vinosuut-peredcasno-narodenih-malukiv/>);

– висвітлення проблем у сфері охорони здоров’я: «Кадровий дефіцит медкадрів на Чер-

кащині: яких фахівців не вистачає та що пропонують роботодавці?» (https://soundcloud.com/ur_local/kadrovij-deftsit-medichnikh-kadrv-nacherkashchin-yakikh-fakhvtsv-ne-vistacha-ta-shcho-proponuyut-robotodavts?in=ur_local/sets/ur_ch); «Чому потрібно легалізувати медичний канабіс: історія пацієнта з Черкас» (<https://suspilne.media/541455-comu-potribno-legalizuvati-medicnijkanabis-istoria-pacienta-z-cerkas/>);

– рекомендації громадянам щодо профілактики захворювань чи травмувань: «Які щеплення радять робити діабетикам – пояснення черкаського медика» (<https://suspilne.media/622633-aki-seplenna-radat-robiti-diabetikam-poasnenna-cerkaskogo-medika/>); «За такої погоди краще залишитись вдома: у Черкасах побільшало звернень у травматологію» (<https://suspilne.media/628052-za-takoi-pogodi-krase-zalitisivdoma-u-cerkasah-pobilsalo-zvernen-u-travmatologiu/>).

Тема **освіти** є однією з найважливіших у будь-якому суспільстві, бо від цієї сфери залежить розвиток і стабільність існування всієї держави. Для України питання освіти є особливо болючими через нагромадження проблем попередніх років, пов’язаних із дистанційним навчанням через пандемію COVID-19, а з 2022 року – через повномасштабне вторгнення росії. Темі освіти у СЧ присвячено 64 матеріали (13,7%).

У цій групі переважають публікації, що оприлюднюють проблеми освітньої галузі та їх розв’язання: «Пандемія, дистанційка, війна: на Черкащині вчителі відчують вигорання» (<https://suspilne.media/420339-pandemia-distancijka-vijnana-cerkasini-vciteli-vidcuvaut-vigoranna/>); «Другий рік на дистанційці: школярі ліцею на Черкащині, в якій влучив снаряд, чекають на укриття» (<https://suspilne.media/585751-drugij-rik-na-distancijci-skolari-liceu-na-cerkasini-v-akij-vluciv-snarad-sekaut-na-ukritta/>); «“Новий відлік” на Суспільному: Як вижити вищій освіті під час війни?» (<https://ck.suspilne.media/articles/22020>); «Навчання на канікулах: у черкаській школі діти надолужують освітні втрати» (<https://suspilne.media/547295-navcanna-na-kanikulah-u-cerkaskij-skoli-ditipadoluzuut-osvitni-vtrati/>); «Ходили п’ять кілометрів пішки: до шкіл на Черкащині відновили автобусний маршрут» (<https://suspilne.media/570055-hodili-pat-kilometrив-piski-do-skil-na-cerkasini-vidnovili-avtobusnij-marsrut/>); «Як вплинула тривала дистанційка: розповіли про результати перевірки знань в школах» (<https://suspilne.media/571591-akvplinula-trivala-distancijka-rozpovili-pro-rezultati-akosti-osviti-v-skolah/>).

Також до цієї тематичної групи належать матеріали інформативного або рекомендаційного характеру: «Тільки мотиваційний лист: куди можна вступити без НМТ» (<https://suspilne.media/549133-tilki-motivacijnij-list-kudi-mozna-vstupiti-bez-nmt/>); «У Черкасах ветеранів війни запрошують пройти базовий курс програмування» (<https://suspilne.media/570621-u-cerkasah-veteraniv-vijni-zaprosuut-projti-bazovij-kurs-programuvanna/>).

Велику частку мають публікації на тему **матеріальної та психологічної допомоги населенню, підтримки у важких ситуаціях – 50 (10,7%)**, що зумовлено умовами війни: «Забезпечуватиме життя двох громад: у лікарні на Черкащині встановили генератор» (<https://suspilne.media/612311-zabezpecuvatime-zitta-dvoh-gromad-u-likarni-na-cerkasini-vstanovili-generator/>); «38 черкасців отримали компенсацію за вибиті внаслідок ракетного удару вікна» (<https://suspilne.media/606473-38-cerkasciv-otrimali-kompensaciju-za-vibiti-vnaslidok-raketnogo-udaru-vikna/>); «Підтримка після поранення: у громаді на Черкащині реабілітують людей, які отримали травми під час війни» (<https://suspilne.media/598761-pidtrimka-pisla-poranenna-u-gromadi-na-cerkasini-reabilituut-ludej-aki-otrimali-travmi-pid-cas-vijni/>); «Британський професор допомагає українцям позбутися травм війни» (<https://www.youtube.com/watch?v=b8ZLZec4qvE>); «Збирають бібліотеку: черкаський терцентр просить приносити книги» (<https://suspilne.media/566551-zbiraut-biblioteku-cerkaskij-tercentr-prosit-prinositi-knigi/>).

Тема **українських військових та їхніх родин** висвітлена у **34** матеріалах (**7,3%**). Серед них представлено життєві історії бійців: «Віддала дітей бабусі, а до рук взяла зброю: історія сержантки на позивний "Клумба"» (<https://suspilne.media/619249-viddala-ditej-babusi-a-do-ruk-vzala-zbrou-istoria-serzantki-na-pozivnij-klumba/>); зокрема, розповіді про воїнів, що отримали важкі поранення або пройшли полон: «"Таким мене зробила війна": фільм Суспільного про повернення до життя після жахів війни» (<https://ck.suspilne.media/articles/24994>); «"Війна стосується усіх": черкаський ветеран, який втратив на фронті ногу» (<https://suspilne.media/591669-vijna-stosuetsa-usih-cerkaskij-veteran-akij-vtrativ-na-fronti-nogu/>); «Олексій Ануля про російський полон – інтерв'ю Суспільному» (<https://ck.suspilne.media/articles/26526>); «"Я одружений на війні": черкащанин після поранення готується на фронт і навчає молодь» ([\[gotuetsa-na-front-i-navcae-molod/\]\(https://suspilne.media/535787-a-odruzenij-na-vijni-cerkasanin-pisla-poranenna-gotuetsa-na-front-i-navcae-molod/\)\); трагедії сімей, чий рідні загинули в боях: «За два дні до загибелі написав сину "Пишаюся тобою": у Черкасах попрощалися з захисником» \(<https://suspilne.media/605583-za-dva-dni-do-zagibeli-napisav-sinu-pisajusa-tobou-u-cerkasah-poprosalisa-z-zahisnikom/>\); повідомлення про медичну і психологічну реабілітацію військових та членів їх сімей: «Для відновлення військових: на Черкащині відкриють реабілітаційне відділення» \(<https://suspilne.media/588361-dla-vidnovlenna-vijskovih-na-cerkasini-vidkriut-reabilitacijne-viddilenna/>\); «У Черкасах почав працювати центр безоплатної психологічної допомоги військовим» \(<https://suspilne.media/570209-u-cerkasah-pocav-pracuvati-centr-bezoplatnoi-psihologicnoi-dopomogi-vijskovim/>\); «Проект "Коло захисту" у Черкасах: як адаптувати воїнів до цивільного життя та спілкуватися з ними?» \(<http://surl.li/pwhlq>\); «Відпочинок моральний і фізичний: на Черкащині для родин військових облаштували табір» \(<https://suspilne.media/621377-vidpocinok-moralnij-i-fizicnij-na-cerkasini-dla-rodin-vijskovih-oblastuvati-tabir/>\). Журналістські матеріали такого ґатунку особливо важливі, оскільки спрямовані на підтримку суспільством військових і на мотивацію щодо готовності захищати країну у лавах збройних сил.](https://suspilne.media/535787-a-odruzenij-na-vijni-cerkasanin-pisla-poranenna-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Значна частина матеріалів (**30; 6,4%**) присвячена темі **Криму**. Більшість публікацій оприлюднені в рамках спеціального проекту Суспільного **«Кримське питання»** – про політичні ув'язнення та переслідування кримців, незаконну мобілізацію жителів півострова в російську армію, посилення терору населення силовими структурами тощо: «"Кримське питання" на Суспільне Черкаси: обшуки й арешти в Криму» (<https://ck.suspilne.media/articles/26192>); «Кримське питання» на Суспільному: українські журналісти-колаборанти» (<https://ck.suspilne.media/articles/25877>); «"Кримське питання" на Суспільному: стан здоров'я політв'язнів у російських тюрмах» (<https://ck.suspilne.media/articles/25232>); «"Кримське питання" на Суспільному: як протистояти російській пропаганді в освіті» (<https://ck.suspilne.media/articles/25108>); «Кримське питання» на Суспільному: деокупація і реінтеграція Криму» (<https://ck.suspilne.media/articles/24927>); «Вступ кримців до українських вишів та окупаційні повістки на півострові – "Кримське питання"» (<https://ck.suspilne.media/articles/24094>); «"Кримське питання" на Суспільному: незаконні затримання в Криму та кадровий резерв для звільнених територій» ([249](https://ck.suspilne.</p>
</div>
<div data-bbox=)

media/articles/23379); «*“Кримське питання” на Суспільному: вплив війни та окупації на дітей*» (<https://ck.suspilne.media/articles/22354>). Як бачимо з тематики випусків проєкту, він торкається практично всіх соціальних проблем, що виникли на окупованому півострові, і виявлення їх є першим кроком на шляху до їхнього розв’язання.

До особливо болючих належить тема **внутрішньо переміщених осіб**, які змушені були залишити окуповані або прифронтові території. Таких матеріалів зафіксовано **27 (5,8%)**; вони різнопланового характеру – у них ідеться переважно про допомогу переселенцям: «*Знайти альтернативу, щоб економити: на Черкащині переселенцям роздають буржуйки*» (<https://suspilne.media/647532-znajsli-alternativu-sob-ekonomiti-na-cerkasini-pereselencam-rozdaut-burzujki/>); «*Отримують лікування й турботу: на Черкащині психоневрологічний інтернат прихистив 40 переселенців*» (<https://suspilne.media/637380-otrimuut-likuvanna-j-turbotu-na-cerkasini-psihonevrologicnij-internat-prihistiv-40-pereselenciv/>); «*У Черкасах переселенцям видали гуманітарну допомогу, щоб підготувати на випадок блекауту*» (<https://suspilne.media/610701-u-cerkasah-pereselencam-vidali-gumanitarnu-dopomogu-sob-pidgotuvati-na-vipadok-blekautu/>); «*Почуватися впевнено за кермом: у Черкасах провели безоплатні заняття з водіння для переселенок*» (<https://suspilne.media/648338-pocuvatisa-vpevneno-za-kermom-u-cerkasah-proveli-bezoplatni-zanatta-z-vodinna-dla-pereselenok/>).

Проте є і мотивуючі історії про те, як люди знаходять можливість реалізуватися в нових умовах: «*“Мене врятували іграшки”: переселенка в черкаському парку в’яже просто неба*» (<https://suspilne.media/602789-mene-vratuvali-igraski-pereselenka-v-cerkaskomu-parku-vaze-prostoneba/>); «*Вивіз вулики та ракетки для бадмінтону: тренер з Донеччини переїхав на Черкащину*» (<https://suspilne.media/334530-viviz-vuliki-ta-raketki-dla-badmintonu-trener-z-doneccini-pereihav-na-cerkasinu/>).

27 матеріалів (5,8%) присвячені темі **людини у війні** – про українців, життя яких змінила війна, але які вистояли: «*Проект Українського Радіо «Не зламані війною» вийшов на подкаст-платформах*» (<https://ck.suspilne.media/articles/26540>); «*Різдявний проєкт «Колядки з бомбосховищ»: Суспільне Черкаси*» (<https://ck.suspilne.media/articles/26504>); «*Об’єднані бажанням перемогти: тематичний цикл програм Українського Радіо Черкас*» (<https://ck.suspilne.media/articles/26073>); «*Сильні, як земля*» – дивіться на Суспільне Черкаси»

(<https://ck.suspilne.media/articles/20209>); «*Історії з громад у “Суспільне. Спротив” – “Бо важливо”*» (<https://ck.suspilne.media/articles/21037>); «*Фільм “Зруйновані мости” покажуть на телеканалі Суспільне Черкаси*» (<https://ck.suspilne.media/articles/21532>); «*Славутич – це Україна*» – цієї неділі на телеканалі Суспільне Черкаси» (<https://ck.suspilne.media/articles/21824>).

Тема **дітей і молоді** висвітлюється у **24** публікаціях (**5%**), у яких порушують питання медичної і психологічної допомоги дітям і підліткам під час війни: «*Реабілітація дітей з інвалідністю на Черкащині у воєнний час: які види доступні та де її надають?*» (https://soundcloud.com/ur_local/reablatsya-dtey-z-nvaldnstyu-nacherkashchin-u-vonnij-chas-yak-vidi-dostupn-ta-de-ii-nadayut-u-regon?in=ur_local%2Fsets%2Furch&fbclid=IwAR1R2j_23W1vKXrXwgiiHCoZTKTCD1Iq7idm7mCZLG4rkZ4JPMVzO7ynd30); «*Проблеми, що турбують молодь: на Черкащині стартував проєкт Дитячого фонду ООН*» (<https://suspilne.media/598657-problemiso-turbuut-molod-na-cerkasini-startuvav-proektditacogo-fondu-oon/>); «*Чому підлітки хочуть вкоротити собі віку?*» (<https://www.youtube.com/watch?v=pmQVivFmm9k>); «*“Вони мають право бути щасливими”: у Черкасах діти-переселенці отримали новорічні костюми*» (<https://suspilne.media/638302-voni-maut-pravo-buti-saslivimi-u-cerkasah-diti-pereselenci-otrimali-novorichni-kostumi/>); «*“Діти потребують спілкування”: у Черкасах відкрили цифровий освітній центр*» (<https://suspilne.media/637024-diti-potrebuut-spilkuvanna-u-cerkasah-vidkrili-cifrovij-osvitnij-centr/>); «*У Черкасах реалізують проєкт “Майбутнє починається сьогодні”: як він допоможе підліткам?*» (https://soundcloud.com/ur_local/ucherkasakh-realzuyut-prokt-maybutn-pochinatsya-sogodn-yak-vn-dopozhe-pdltkam?in=ur_local/sets/ur_ch); «*Ігрові зони та кольорові стіни: у Черкасах відкрили укриття для дошкільнят та учнів*» (<https://suspilne.media/596065-igrovi-zoni-ta-kolorovi-stini-u-cerkasah-vidkrili-ukritta-dla-doskilnat-ta-ucniv/>); «*“Вони хочуть миру”: діти з усього світу підтримують ровесників з України*» (<https://suspilne.media/526953-voni-hocut-miru-diti-z-usogo-svitu-pidtrimuut-rovesnikiv-z-ukraini/>).

На тему **воєнних злочинів росії** засвідчено **22** матеріали (**4,7%**), в яких ідеться переважно про обстріли і вбивства мирного населення, депортацію дітей та ін.: «*Перші машини розстріляли росіяни: переселенка розповіла про три спроби втекти з окупації до Черкас*» (<https://suspilne.media/463202-persi-masini>

rozstrilali-rosiani-pereselenka-rozpovila-protri-sprobi-vtekti-z-okupacii-do-cerkas/); «*Діти, які вже ніколи*». Прем'єра фільму-розслідування *The Kyiv Independent* на Суспільне Черкаси» (<https://ck.suspilne.media/articles/24402>); «*Розслідування The Kyiv Independent «Діти для Путіна» покаже Суспільне Черкаси»* (<https://ck.suspilne.media/articles/23055>); «*В Умані на Черкащині під час масованого обстрілу влучили у багатоповерхівку. Що відомо»* (<https://suspilne.media/459183-v-umani-na-cerkasini-pid-cas-masovanogo-obstrilu-vlucili-u-bagatopoverhivku-so-vidomo/>); «*Вирва в подвір'ї лікарні: показали наслідки влучання російської ракети на Черкащині»* (<https://suspilne.media/551289-virva-v-podvirilikarni-pokazali-naslidki-vlucanna-rosijskoi-raketi-na-cerkasini/>); «*Без водопостачання п'ять районів внаслідок влучання російської ракети»* (<https://www.youtube.com/watch?v=p18zitivLIIc>); «*Проблеми з водопостачанням після підриву Каховської ГЕС: токшоу «Голос громад» на Суспільне Черкаси»* (<https://ck.suspilne.media/articles/26307>).

На тему **безпеки** опубліковано **14** матеріалів (**3%**), метою яких є інформування про безпекові заходи у воєнний час та проведення навчань для різних груп населення на ці теми: «*Категорично не можна чіпати: у Черкасах дітям провели урок мінної безпеки»* (<https://suspilne.media/438246-kategoricno-ne-mozna-cipati-ditam-proveli-urok-minnoi-bezpeki/>); «*Вчать поводитися зі зброєю: у Черкасах тривають вишколи для цивільних»* (<https://suspilne.media/535467-vcat-povoditisa-zizbroeu-u-cerkasah-trivaut-viskoli-dla-civilnih/>); «*"Наразі це актуальні теми": черкаські рятувальники навчають людей із інвалідністю»* (<https://suspilne.media/565409-narazi-ce-aktualni-temi-cerkaski-ratuvalniki-navcaut-ludej-iz-invalidnistu/>).

Тема **стихійних лих та їхніх наслідків** також зафіксована (таких матеріалів **14**, що становить **3%**), оскільки такі події, зокрема паводки, відбувалися у 2023 році: «*Очікують погіршення ситуації: ДСНС відслідковують стан підтоплення»* (<https://www.youtube.com/watch?v=0kAAYELQZm4>);

«*Багнюка замість городів та згнилі запаси в погребі: на Черкащині рахують збитки від повені»* (<https://suspilne.media/485767-bagnuka-zamist-gorodiv-ta-zgnili-zapasi-v-pogrebi-na-cerkasini-rahaut-zbitki-vid-poveni/>).

Матеріали іншої проблематики зафіксовані у незначних кількостях: **протиція насильству, зокрема гендерно зумовленому; етноцид корінних народів – по 4; проблеми людей з інвалідністю – 3; українські переселенці за кордоном; рівноправ'я – по 2;** теми **Голодомору; булінгу; абортів; подолання стереотипів; соціального захисту постраждалих від Чорнобильської катастрофи; сексуальних проблем; наркоманії – по 1**, що разом становить приблизно **4,5%**.

Висновки. У результаті наукового аналізу контенту соціальної тематики української регіональної суспільної телерадіокомпанії «Суспільне Черкаси» за 2023 рік було з'ясовано, що в умовах військових дій, що відбувається на території України, окрім традиційних соціально значущих тем, з'являються нові, притаманні саме реаліям війни. Такими є теми **українських військових та їхніх родин; волонтерства; внутрішньо переміщених осіб та українських переселенців за кордоном; людини у війні; допомоги населенню, підтримки у важких ситуаціях; воєнних злочинів росії**, частка яких становить понад 50% від усіх тем соціального спрямування. Але варто зазначити, що всі інші теми (**медицини; освіти; дітей і молоді; безпеки**) також позначені впливом воєнних умов, у яких перебуває українське населення. Вартує уваги і значна частка матеріалів на тему окупованого **Криму**, адже всі проблеми, що висвітлювалися, тісно пов'язані з повномасштабною війною і в цей період тільки поглибилися. Тому можемо констатувати, що всі матеріали «Суспільного Черкаси» на соціально значущі теми за 2023 рік позначені особливою гостротою та актуальністю. Перспективи подальших досліджень убачаємо у вивченні динаміки змін соціальної проблематики у післявоєнний період.

Список літератури:

1. Климанська Л. Д. Медіа-імідж соціальної проблеми. *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства*. Київ, 2009. Вип. 15. С. 273–279.
2. Лаврик О. В. Соціальна проблематика газетних виступів: навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика». Харків. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. 72 с.
3. Мединська О., Мединський М. Соціальні проблеми в онлайн-виданнях «Українська правда» та «20 хвилин». *Образ*. Випуск 1 (30). 2019. С. 25–34.
4. Погорецький В. Валентина Ковальчук. Соціальна журналістика: перспективи розвитку в Україні. 14.06.2015. URL: <https://zolotapektoral.te.ua/valentyana-kovalchuk-sotsialna-zhurnalistyka-perspektyvy-rozvytku-v-ukrajini/>.

5. Сашук Т. Актуальні проблеми соціальної практики у загальнонаціональних друкованих виданнях: класифікаційний аспект. *Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи*. 2014. № 5–6 (5). С. 26–31.
6. Сашук Т. Аспекти реалізації актуальної соціальної проблематики в аналітичних публікаціях всеукраїнських суспільно-політичних видань “День” та “Дзеркало тижня”. *Держава та регіони*. Серія: Соціальні комунікації, 2014 р., № 1–2 (38). С. 130–134.
7. Суспільне Мовлення. Збірник документів Ради Європи. 2017. URL: <https://rm.coe.int/native/1680706eb2>.
8. «Суспільне Мовлення: реформа під час війни» – цінності і виклики. Вересень 08, 2023. URL: <https://corp.suspilne.media/newsdetails/8702>.
9. Шендеровський К.С. Передумови інституалізації соціально значимих медіа. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского*. Серия «Филология. Социальные коммуникации». Том 24 (63). 2011 г. №4. Часть 1. С.121–134.

Khlystun I. V. SOCIAL PROBLEMS OF THE REGIONAL MASS MEDIA DURING THE FULL-SCALE INVASION OF RUSSIA IN UKRAINE (BASED ON THE MATERIAL OF THE SOCIAL CHERKASY TV AND RADIO COMPANY)

The article defines the role of social journalism, the content of socially significant issues, the task of public broadcasting. It was found that the social responsibility of the media as a result of the development of legal institutions of civil society consists in highlighting socially significant issues that reflect the acute moments of society's life, its contradictions and unresolved issues. It was noted that socially important problems became especially acute during the period of military aggression of the Russian Federation against Ukraine, when the issues of physical survival of Ukrainians, their health and adaptation to new conditions came to the fore. On the basis of the analysis of the media content of the Ukrainian regional public television and radio company “Suspilne Cherkasy” for the year 2023, the social theme was traced in its connection with the conditions of the full-scale war of Russia against Ukraine. 468 journalistic materials on social issues of 24 thematic groups were selected: volunteering; medicine; education; material and psychological assistance to the population; Ukrainian military personnel and their families; Crimea; internally displaced persons; a man at war; children and youth; Russia's war crimes; security; natural disasters and their consequences; combating violence, particularly gender-based violence; ethnocide of indigenous peoples; problems of people with disabilities; Ukrainian immigrants abroad; equality; Holodomor; bullying; abortions; overcoming stereotypes; social protection of victims of the Chernobyl disaster; sexual problems; addiction. It was found that in the media space, in addition to traditional socially significant topics, there are new ones inherent in the realities of war. It was established that all the materials of “Suspilne Cherkasy” on socially significant topics for the year 2023 are marked by special acuteness and relevance.

Key words: mass communication, social journalism, socially important problems, social problems, public broadcasting, publication.